

Samrådsredogörelse för förslag till ny vindbruksplan för Tidaholms kommun, Västra Götalands län

Bakgrund

Framtagande av en ny översiktsplan, ett ökat behov av mer förnyelsebar energi samt beslut om att revidera vindbruksplanen har föranlett till ett förslag till ny vindbruksplan. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2022-03-24 §33 att revidering av vindbruksplan skulle ske.

Vindbruksplanen utgör ett tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan och ska visa lämpliga områden där vindkraftverk kan uppföras.

I kommunen finns bra vindförutsättningar samtidigt som det finns många områden med bevarandebestånd och områden med särskilt skydd enligt miljöbalken. Planen redovisar vad som ska beaktas vid etablering av vindkraftverk, vad som kommer att prövas vid bygglov och vid tillståndsgivning.

För att få fram vilka områden som är lämpliga för vindkraft har en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen gjorts. Särskild hänsyn har framför allt tagits till riksintresseområden, vindförhållanden och bostäder.

De ytor med tillräckligt stark vindstyrka och inga eller få intressekonflikter bedöms som större möjliga områden för vindkraftverk.

Vindbruksplanen anger vilka områden som kommunen bedömer som möjliga för verksamhetsutövare att etablera vindkraftverk i. Vindbruksplanen visar också områden där kommunen anser att det är mindre lämpligt med vindkraftverk, där flera motstående intressen omöjliggör en storskalig vindkraftsutbyggnad.

Samrådsprocessen

Samråd för förslag till ny vindbruksplan har annonserats i lokaltidningen VästgötaBladet, på kommunens anslagstavla och på hemsidan www.tidaholm.se/vindbruksplan.

Samrådshandlingarna har under samrådstiden funnits tillgängliga på Stadsbiblioteket i Tidaholm och ett samrådsmöte höll i Stora salen i Stadsbiblioteket den 17 november. Information om samrådsmötet den 17 november har funnits tillgänglig både i lokaltidningen, på kommunens webbplats samt i Stadsbiblioteket sedan samrådstidens start den 31 oktober.

Under samrådsmötet i Stora salen dök ett tiotal personer upp och samtalande samt yttrade sig om samrådsförslaget.

Samrådstiden varade mellan den 31 oktober till och med den 31 december 2022.

Myndigheter, nämnder, grannkommuner, föreningar, företag, allmänheten m.fl. som är berörda av vindbruksplanen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslaget.

Under samrådstiden inkom 26 yttranden. Nedanstående yttranden är utdrag, sammanfattningar eller hela yttranden. Samtliga inkomna yttranden finns i sin helhet att tillgå på Tidaholms kommun. Efter samrådet sammanställs alla inkomna synpunkter i det här dokumentet - samrådsredogörelsen. Med utgångspunkt i sammanställningen bestämmer samhällsbyggnadsnämnden hur planförslaget ska omarbetas.

Sammanfattning om ändringar efter inkomna synpunkter:

Vindbruksplanen har kompletterats med;

- En beskrivning av de geologiska och topografiska förhållandena.
- Beskrivning av hur en anpassning avseende nederbörd/skyfall och höga flöden kan ske.
- Information om att vindkraftverk utgör samhällsviktig funktion.
- Motivering till varför antalet områden för vindkraftverk har minskat.
- Motivering till varför riksintresseområdena utesluts vid utpekande av Möjliga områden.
- Motivering till varför förslaget utesluter områden där det redan finns tillstånd att uppföra vindkraftverk.
- Förslag om att låta områden med uppförda verk utgöra möjliga områden.
- Ett resonemang om hur framtida verk i närheten av Kavlås/Hömb, kan påverka riksintresseområdet för kulturmiljön.
- Information om att väg 47 inte längre är ett riksintresse för kommunikationer.
- Information om att verk med en höjd som överstiger 20 meter utanför tätort eller 45 inom tätort ska remitteras till Försvarsmakten.
- Information om att verksamhetsutövare ska ta kontakt med Post- och telestyrelsen samt Svenska Kraftnät tidigt i etableringsprocessen.
- Information om nyckelbiotoper och skyddade skogsområden. Kartbilder redovisar var dessa finns.
- Information om benämning på transmissionsnätet samt att förändringar som påverkar elnätstrukturen ska remitteras till Svenska Kraftnät.
- Redaktionell ändring på sidan 41 under rubrik kommunala miljömål och styrdokument.
- Redaktionell ändring på sidan 51 under rubrik 4. Förslag till vindbruksplan.
- Riktvärdet för buller i naturreservat och tysta områden har gjorts tydligare.

Inkomna yttranden

Statliga och regionala myndigheter:

- Energimyndigheten
- Länsstyrelsen Västra Götalands Län
- Post- och telestyrelsen
- Skogsstyrelsen
- SGI, Statens geologiska institut
- SGU, Sveriges geologiska undersökning
- Svenska Kraftnät
- Trafikverket
- Vattenfall

Kommuner:

- Habo
- Hjo
- Mullsjö
- Skövde

Berörda sakägare, övriga yttranden:

- Sakägare I - 9

Utan erinran:

- Jordbruksverket
- Kultur och fritidsnämnden
- Lantmäteriet
- Naturvårdsverket

Statliga och regionala myndigheter

Energimyndigheten, 2022-11-11

Energimyndigheten lämnar eventuellt yttrande i samrådet till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen är en obligatorisk samrådspart och ska under samrådet särskilt ta tillvara och samordna statens intressen. Länsstyrelsen ska om det behövs från allmän synpunkt ge råd till kommunerna om tillämpningen av samtliga delar av PBL. Det är länsstyrelsens ansvar att hålla berörda statliga myndigheter underrättade om planarbetet. De statliga myndigheter som har synpunkter på planförslaget ska framföra dessa till Länsstyrelsen.

Kommentar

Se kommunens kommentar under Länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsen, 2022-09-22

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 10§ plan- och bygglagen (PBL) vid samråd om översiktsplan särskilt:

- ta till vara och samordna statens intressen,
- ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL som hänsyn bör tas till vid beslut om mark- och vattenanvändningen,
- verka för att riksintressen tillgodoses – 3 och 4 kap. miljöbalken (MB), att miljö kvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. MB följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. MB,
- verka för att mellankommunala frågor samordnas på lämpligt sätt samt
- verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Energimyndigheten, Luftfartsverket, Post- och telestyrelsen (PTS), Statens Geotekniska Institut (SGI), Svenska Kraftnät och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.¹

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan för vindbruk, ett arbete som kommunen uttryckte behov av redan i den kommunomfattande översiktsplanen som antogs november 2021. Översiktsplanen ger god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Länsstyrelsen kan konstatera att endast tre områden pekas ut som möjliga vindkraftsområden. Det innebär ett färre antal områden och mindre mark som pekas ut som lämplig för vindkraftsområden än i tidigare vindbruksplan. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) skulle i nollalternativet (vindbruksplanen från år 2010) ytterligare ca. 34,8 km² kunna byggas ut med vindkraftverk. Nya föreslaget till vindbruksplan medger ytor för vindkraftverk till en total yta om 5,13 km².²

Det är en avsevärd minskning, samtidigt som behoven av en grön omställning och energi i samhället ökat. En begränsning kan få allvarliga konsekvenser för nuvarande näringsliv och framtida näringslivetableringar, vilket kan ge en negativ påverkan på tillväxt och utveckling i kommunen och regionen.

I Luftfartsverket och Länsstyrelsen Jönköpings län har inte framfört några invändningar, så yttrandena bifogas därför inte. Försvarsmakten och Havs- och vattenmyndigheten (HAV) har avstått från att lämna yttranden. ² Jämförelsen i yta får gärna kompletteras med en jämförelse av hur mycket el som kan produceras på föreslagna områden jämfört med nollalternativet (vindkraftsplanen från år 2010).

Länsstyrelsen kan konstatera att kommunens kriterier, att till exempel att använda sig av ett hänsynsavstånd till bostäder på 1 000 meter och helt undanta områden där det finns riksintresseanspråk för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård som möjliga vindkraftsområden begränsar möjligheterna för vindkraftsetableringar i kommunen.³

Ett hänsynsavstånd på 1 000 meter till bostad från en anläggning kan vara motiverat ur störningssynpunkt, men kan också medföra en alltför generell begränsning till nackdel för en framtida omställning till förnybar elproduktion. Genom att helt utesluta riksintresseområdena undviker kommunen att skada uppstår på riksintressena, men möjligheten till samexistens med vindkraft utifrån de faktiska värdena på plats prövas på så sätt aldrig.

Kommunen utesluter i förslaget till vindbruksplan vissa områden där det redan finns tillstånd att uppföra vindkraftverk. Begränsningen av möjliga vindkraftsområden kan innebära en risk för redan planerad vindkraft om verksamhetsutövaren till exempel söker nya tillstånd för de som ännu inte är uppförda eller inte kommer igång innan igångsättningstiden löpt ut.⁴

Länsstyrelsen ser inga direkta konflikter mellan förslaget till ny vindbruksplan och berörda riksintressen, miljö kvalitetsnormer (MKN) eller den mellankommunala samordningen. När det gäller hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion behöver frågor kring geotekniska risker och ett förändrat klimat utvecklas innan förslaget ställts ut för granskning.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Kommunen har på ett bra sätt använt sig av det nya kulturmiljöprogrammet i beskrivningen av landskap och i hur kulturmiljön hanteras. Länsstyrelsen saknar dock ett resonemang om verk i närheten av Kavlás/Hömb, som utgör riksintresseområde för kulturmiljövården, kan ge en indirekt påverkan på riksintresset. Länsstyrelsen efterfrågar en allmän beskrivning och konsekvensbedömning av den indirekta påverkan på riksintresset från höga verk (över 200 meter).

Bedömningen behöver utgå ifrån riksintressets motiv och uttryck, som också kompletteras av beskrivning/analys/rekommendationer i kommunens kulturmiljöprogram.

Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)

Vindbruksplanen innehåller ett avsnitt gällande riksintresse för kommunikationer och där beskrivs väg 26 och väg 47. Den delen av väg 47 som är inom Tidaholms kommun är inte längre ett riksintresse för kommunikationer.⁵

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att det som föreslås medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

³ Se också Energimyndighetens yttrande, daterat 2022-11-28, där Energimyndigheten bl.a. skriver att de är kritiska mot att utesluta områden som täcker stora delar av kommunens yta (till exempel riksintresseområden för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv) utan att ta hänsyn till möjligheter för samexistens med vindkraftsetableringar.

⁴ Energimyndigheten skriver i sitt yttrande att det finns skäl att öppna upp för de områden där det finns tillstånd idag. Att projekt fått tillstånd visar på områdenas lämplighet.

⁵ Se också Trafikverkets yttrande, daterat 2022-11-28.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Geoteknik

Det är viktigt att de geotekniska säkerhetsfrågorna finns med som en planeringsförutsättning tidigt i planeringen. Vindbruksplanen bör därför kompletteras med en beskrivning av de geologiska och topografiska förhållandena inom utpekade områden samt en översiktlig beskrivning av förutsättningar för jordrörelser inom dessa.⁶

Klimatanpassning

Kommunen behöver beskriva hur anpassning till ett förändrat klimat ska ske. Särskilt behöver det beskrivas vad extrem nederbörd/skyfall eller höga flöden i vattendrag kan få för konsekvens för vindkraftsverk och hur lokaliseringar därmed bör väljas/prioriteras. Kommunen kan också redovisa exempel på riskreducerande åtgärder, såsom höjdsättning eller utförande som klarar översvämning. Dimensionerande händelse för konsekvensbedömningen bör vara minst ett klimatanpassat 100-årsregn. En bedömning bör dock också göras om vindkraftverken kan anses samhällsviktiga. Om så är fallet behöver detta återspeglas i säkerhetsnivån.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter - övriga allmänna intressen

Elproduktion och regional utveckling

För att möjliggöra en tillväxt och utveckling i kommunen och regionen är det viktigt att nuvarande näringsliv och framtida näringslivsetableringar har en god elförsörjning. En viktig del för elförsörjningen är utbyggnaden av vindkraft. I en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad har Västra Götalands län identifierats som ett län där utbyggnadsbehovet av vindkraft är särskilt stort.⁷

Vindbruksplanen får gärna kompletteras med en översiktlig analys av vindkraftens nuvarande elproduktion inom kommunen i förhållande till kommunens elförbrukning och med en prognos över hur en framtida utbyggnad motsvarar behovet av el. En sådan analys kan också beskriva hur mycket elproduktion som kan tillvaratas i områden där vindkraft finns etablerad idag, planeras i närtid och framtida anläggningar.

Luftfart

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att samråda med berörd flygplats om så inte gjorts. Berörda flygplatser ska alltid tillfrågas som sakägare om bygnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta.⁸

Väginfrastruktur och transporter

I vindbruksplanen beskriver kommunen nationella vägar och att det är väg 26, väg 47 och väg 193. Det kan förtydligas att det enbart är väg 26 som ingår i det nationella stamvägnätet. Däremot ingår samtliga tre vägarna i det funktionellt prioriterade vägnätet, där väg 26 är en nationellt viktig väg medan väg 47 och väg 193 är regionalt viktiga vägar. I vindbruksplanen skriver kommunen också att det längs väg 26 och väg 47 gäller ett utökat byggnadsförbud på 30 meter. Sannolikt syftar kommunen på den så kallade tillståndspliktiga zonen som utmed väg 26 och väg 47 är utvidgad till 30 meter. Texterna bör justeras så att de blir korrekta.

⁶ Se också yttrande från SGI, daterat 2022-11-09.

⁷ Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad (energimyndigheten.se)

⁸ MSA-yta (Minimum Sector Altitude) är den hinderyta som är störst. Se också Trafikverkets yttrande, daterat 2022-11-28.

Visuell påverkan på landskapsbilden

På de flesta håll nämns verkshöjd på 150 meter – delvis baserat på att vinden är mer konstant på den höjden. 150 meter (eller högre) refereras till i resonemangen om visuell omgivningspåverkan.

Trenden är dock att verken blir väsentligt högre – över 200 meter. Länsstyrelsen efterfrågar tydliggörande kring om dessa högre verkshöjder kräver kompletterande analyser som kan ge avtryck i föreslagna vindbruksområden.

Natur- och vattenmiljöer

För natur- och friluftsvärdena är det positivt att kommunen uteslutit vindkraft inom skyddade områden som naturreservat, Natura 2000-områden, kända flyttfågelsträck eller inom områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv/rörligt friluftsliv.

I den nordligaste ytan av de områden som pekas ut som möjliga för vindkraft finns i dagsläget inga kända naturvärden som skulle utgöra ett hinder för vindkraft i området. Men området berör våtmarker, vilket kräver anpassning av placering av verk och vägar. Det samma gäller för det södra området. Vilka värden områdena kan ha för fågel/fladdermöss får utredas i senare tillståndsprocesser. I närheten av det mellersta området finns redan en tillståndsgiven vindkraftspark (Velinga). Det finns i dagsläget inga kända naturvärden som skulle utgöra ett hinder för vindkraft.

I kommunen finns flera biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som beslutats av Skogsstyrelsen och som är långsiktiga formella skydd av skogsmark. Dessa nämns inte i planen. Det behöver framgå om några av dessa komma att påverkas av översiktsplanens förslag.⁹

Kommunen kan i översiktsplanen förtydliga att påverkan på hydrologin ska utredas vid kommande prövningar. Fysiska installationer med fundament, vägar och kraftledningar som kan påverka hydrologin genom att skära av vattenflöden eller som påverkar våtmarker och bäckar ska undvikas. Det är också viktigt att i prövningen uppmärksamma risken för körsador vid anläggningsarbeten nära bäckar och våtmarker som kan påverka hydrologin. För arbeten i vatten eller andra åtgärder som kan påverka hydrologin, kan det också krävas anmälan eller ansökan om tillstånd till vattenverksamhet, beroende på åtgärdernas omfattning och miljöpåverkan.

Areella näringar

Ett av de områden som pekas ut som möjliga för vindkraft berör jordbruksmark. För att få ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk, krävs att den förändrade markanvändningen är ett väsentligt samhällsintresse samt att ingen annan lokalisering är möjlig, enligt 3 kap 4 § miljöbalken. Framtida vindkraftsetableringar behöver därför utreda ianspråktagandet av jordbruksmark.

I områden med jordbruksmark är det viktigt att vägarna inte påverkar möjligheten att bruka marken rationellt, det vill säga att vägarna inte delar in jordbruksmarken i mindre skiften. När vindkraftverk anläggs i skogsmark bör vägarna planeras tillsammans med markägarna så att de även kan fungera som skogsvägar för virkestransport.

Elektronisk kommunikation

Avseende vindkraftverk så kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. Precis som PTS rekommenderar,¹⁰ är det därför viktigt att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkopertörer som blir berörda av vindkraftsetableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka de berörda radiolänkopertörerna är.

⁹ Aktuella uppgifter går att finna på www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor

¹⁰ Se yttrande, daterat 2022-12-05.

Befintligt elnät

Det framgår inte av förslaget till vindbruksplan om det finns befintligt elnät i närheten av möjliga områden att ansluta vindkraftsområdena till. Detta är viktigt att beakta i den fortsatta planeringen av mark- och vattenanvändningen, då även nätkoncessioner och dess lokalisering påverkar omgivningen och markanvändningen.

Kartredovisningen

Länsstyrelsen ser gärna att vindbruksplanen kompletteras med en inzoomning på de tre möjliga områdena för vindkraft och deras förutsättningar lite mer detaljerat.

Den övergripande redovisningen av möjliga områden, mindre lämpliga och olämpliga områden kan också göras lite tydligare.

Miljökonsekvenser

Länsstyrelsen och kommunen har inte haft ett särskilt avgränsningssamråd kring den strategiska miljöbedömningen. Länsstyrelsen bedömer att de miljökonsekvenser som kommunen avgränsat miljökonsekvensbeskrivningen till är relevanta. Nollalternativet är rimligt. Länsstyrelsen vill samtidigt uppmärksamma kommunen på att redovisa miljökonsekvenser i planen på ett sätt som uppfyller vissa krav i miljöbalken (3 kap. 4 § tredje stycket PBL). Det handlar bland annat om att miljökonsekvensbeskrivningen och beslutet att anta planen ska ha det innehåll som följer av 6 kap. 11, 12 och 16 §§ miljöbalken.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet, noterar era synpunkter och ska justera förslaget utifrån de synpunkter som Länsstyrelsen rekommenderar att förtydliga eller utreda närmare.

Den delen av väg 47 som är inom Tidaholms kommun ska inte anges som ett riksintresse för kommunikationer.

Ett resonemang och bedömning om höga verk i närheten av Kavlås/Hömb, kan påverka riksintresseområde för kulturmiljövården ska införas i vindbruksplanen.

Utfallet med färre antal områden och mindre mark för vindkraftverk baseras på kommunens ställningstagande att ta större hänsyn till de enskilda fastighetsägarna med ett respektavstånd om 1000 meter till gräns för utpekade vindkraftsområde. Information om anpassning till ett förändrat klimat ska införas i vindbruksplanen. Med anledning av extrem nederbörd/skyfall eller höga flöden i vattendrag har en del av utpekade Möjligt områden tagits bort.

Information om att vindkraftverk utgör samhällsviktig (enligt MSB) och energialstrande verksamhet har adderats till i vindbruksplanen. Med anledning av att vindkraftverk bedöms utgöra en samhällsviktig funktion bör deras funktion ej äventyras av eventuella skyfall eller höga flöden i vattendrag. Kommunen ska redovisa för respektive område hur extrema nederbörd/skyfall eller höga flöden i vattendrag kan få för konsekvens för vindkraftverk. Därtill ska Vindbruksplanen kompletteras med en beskrivning av de geologiska och topografiska förhållandena inom utpekade områden samt en översiktlig beskrivning av förutsättningar för jordrörelser inom dessa.

Post- och telestyrelsen, 2022-12-05

Avseende vindkraftverk så kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. PTS rekommenderar därför att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkrafts-etableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka de berörda radiolänkoperatörerna är.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar era synpunkter angående vindkraftverk som eventuellt kan störa mottagningen av radiosignaler och texten ska kompletteras med information om att verksamhetsutövare ska ta kontakt med PTS tidigt i etableringsprocessen.

Skogsvårdsstyrelsen, 2022-12-20

Vindkraft påverkar naturvärden i skogsmiljön och vattenförekomster i landskapet, liksom andra miljövärden. Även pågående skogsbruk påverkas av att skogsmark tas ur bruk för virkesproduktion, till följd av uppförande av vindkraftverk och utbyggnad av vägnätet mm.

Nya vägar kan dock även ses som en fördel för skogsbruket då dessa kan nyttjas för transporter.

I vindbruksplanen tas hänsyn till förekommande naturreservat och Natura 2000.

Det finns i kommunen flera biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som beslutats av Skogsstyrelsen och som är långsiktiga formella skydd av skogsmark. Dessa nämns inte i planen, kan några av dessa komma att påverkas? Aktuella uppgifter om miljövärden i skogen, t.ex. nyckelbiotoper och skyddade skogsområden finns på www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor.

Skogsstyrelsen avstår från ytterligare synpunkter i detta skede men kommer att fortsätta yttra sig i de vindkraftsplaner som remitteras till oss.

Ett likalydande yttrande har skickats till Länsstyrelsen.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar era synpunkter angående naturvärden i skogsmiljön. Texten kommer att justeras med information om nyckelbiotoper och skyddade skogsområden. Infoga kartor med utritat möjliga områden

Statens geologiska institut (SGI), 2022-11-09

Yttrande över samrådshandling Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår således inte.

SGI lämnade 2009 ett yttrande (dnr 5.2-0911-0803) rörande vindbruksplan, tematiskt tillägg till översiktsplan för Tidaholms kommun. Vi skrev då följande i yttrandet: "SGI anser att det inte finns några geotekniska riskfaktorer som är avgörande för lokalisering av vindkraftsanläggningar utan förutsätter att erforderliga utredningar för t.ex. grundläggning görs i detaljprojekteringen." Sedan yttrandet 2009 har kunskap och översiktlig kartering tillkommit gällande stabilitet och erosion i grovkorniga jordar. Med anledning av detta anser SGI att vindbruksplanen bör kompletteras med en beskrivning av de geologiska och topografiska förhållandena inom utpekade områden samt en översiktlig beskrivning av förutsättningar för jordrörelser inom dessa. Vidare anser SGI att det är viktigt att de geotekniska säkerhetsfrågorna finns med tidigt i planprocessen för att skapa en beredskap för efterföljande planläggning och för att man ska kunna identifiera vilka frågor som är möjliga att lösa inom ramen för detaljplanering. Om det inte är möjligt att omhänderta ett stabilitetsproblem inom ramen för en detaljplan, kan problemet behöva åtgärdas innan planen antas. Läs gärna mer på PBL kunskapsbanken¹.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar era synpunkter angående geotekniska säkerhetsfrågor såsom risk för ras, skred och erosion. Texten kommer att justeras med information om förutsättningar för skred i finkornig jordart. Därtill kommer texten justeras med information om att verksamhetsutövaren har ansvar att undersöka markförutsättningar tidigt i planeringsskedet avseende geotekniska säkerhetsfrågor. Om det finns översiktliga geotekniska kartor som visar att det förekommer stabilitetsproblem och risk för ras i utpekade Möjliga områden kan detta beskrivas på ett kortfattat sätt. Sedan skulle jag vilja hänvisa i vindbruksplanen att verksamhetsutövaren har ansvar att undersöka markförutsättningarna mera noggrant i planeringsskedet. [Översiktlig stabilitetskartering i finkorniga jordarter – karterade kommuner \[MSB\]](https://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/#)
<https://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/#>
[Någon mer kartöversikt?](#)

Statens Geologiska Undersökning, 2022-12-29

SGU ser generellt positivt på en diversifiering av landets energiförsörjning, exempelvis genom en ökad andel vindkraft. SGU avstår dock i detta fall från att lämna ett platsspecifikt yttrande och hänvisar till SGUs allmänna riktlinjer som bifogas.

SGU:s standardsvar finns att läsa i sin helhet hos kommunen.

Mycket kortfattat beskriver standardsvaret vilken betydelse markens geologiska och morfologiska egenskaper har för olika områdens miljöförhållanden samt att en anpassning utifrån markens egenskaper kan minska kostnader och miljöpåverkan samt förkorta ledtider vid planering och projektering av vindkraftsanläggningar.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar era synpunkter angående markens geologiska och morfologiska egenskaper. Texten kommer att justeras med information om att verksamhetsutövaren har ansvar att undersöka markförutsättningar tidigt i planeringsskedet.

Svenska Kraftnät, 2022-02-25

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter: I och med en förändring i ellagens nomenklatur benämns stamnätet för el numera för transmissionsnätet.

I Tidaholm kommun har Svenska kraftnät inga anläggningar tillhörande transmissionsnätet för el. Vi vill dock påminna om att all utbyggnad av elproduktion kräver anslutningsnät. Etablering av storskalig elintensiv verksamhet ställer krav på elnätsstrukturen i regionen. För att möjliggöra ytterligare uttag av el från transmissionsnätet kan ledtider för att få till stånd nya kraftledningar ta cirka 10 år, beroende på bland annat tillståndsprocesser kan det ta upp till 15 år innan en ny transmissionsledning är i drift. Stora infrastrukturetableringar måste således alltid föregås av noggrann planering och samverkan med områdets berörda elnätsägare i ett tidigt skede och även med berörda aktörer. Det är regionnätsägaren som gör en initial bedömning av om verksamheten är så pass stor och elintensiv att det krävs förstärkningar på transmissionsnätsnivå. Efter den initiala bedömningen har regionnätsägaren och Svenska kraftnät en dialog om hur det önskade uttaget mest effektivt ska kunna tillgodoses. Svenska kraftnät ska involveras vid etablering av verksamheter som förbrukar mer än 100 MW.

Vi vill också informera om att förändringar av elnätsstrukturen i regionen kan vara anmälningspliktigt enligt elberedskapslagen. Svenska kraftnäts elberedskapsföreskrift (SvKFS 2013:2) anger såväl vilka anläggningar som vilka typer av förändringar som omfattas av anmälningskyldigheten. Den planerade förändringen ska i ett så tidigt skede som möjligt anmälas till Svenska kraftnät för att Svenska kraftnät i egenskap av elberedskapsmyndighet ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en robust elförsörjning i Sverige. Föreskriften och blankett för anmälan om förändring i elförsörjningen finns att hämta på Svenska kraftnäts webbplats,

<https://www.svk.se/aktorsportalen/elberedskap/anmala-forandringstorning/>

Här finns även ett förtydligande dokument, Frågor och svar om Elberedskapsföreskriften. Ytterligare information om lagar, föreskrifter, förordningar och vägledning kopplade till för elberedskapsverksamheten återfinns på vår webbplats,

<https://www.svk.se/aktorsportalen/elberedskap/regelverk/>

För övergripande information rörande Svenska Kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el hänvisar vi till *Systemutvecklingsplan 2022–2031*. Dessa dokument finns publicerade på vår webbplats.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar era synpunkter angående transmissionsnätet, vilka förändringar som kan påverka elförsörjningen, vad som är anmälningspliktigt och information om framtida planer enligt Systemutvecklingsplan 2022–2031. Texten kommer att justeras utifrån angivna synpunkter.

Trafikverket, 2022-02-28

Transporter

Statlig infrastruktur

Trafikverket noterar att det finns ett avsnitt gällande riksintresse för kommunikationer och där beskrivs väg 26 och väg 47. Den delen av väg 47 som är inom Tidaholms kommun är inte längre ett riksintresse för kommunikationer, för mer information se Trafikverkets hemsida

[Riksintressen - Bransch \(trafikverket.se\)](https://www.trafikverket.se/riksintressen-bransch).

Det beskrivs även att längs väg 26 och väg 47 gäller ett utökat byggnadsförbud på 30 meter.

Trafikverket antar att det syftas på den så kallade tillståndspliktiga zonen som utmed väg 26 och 47

är utvidgad till 30 meter. Trafikverket önskar att texten ändras i vindbruksplanen. Trafikverket ser positivt på att det tillämpas ett säkerhetsavstånd om 300 meter från vägarna.

Genom dokumentet beskrivs på flera ställen nationella vägar och att de är väg 26, 47 och 193. Trafikverket vill belysa att det enbart är väg 26 som ingår i det nationella stamvägnätet. Däremot ingår 26, 47 och 193 i det funktionellt prioriterade vägnätet, där väg 26 är en nationellt viktig väg medan väg 47 och väg 193 är regionalt viktiga vägar.

Vid alla allmänna vägar ska vindkraftverk lokaliseras och utformas så att de inte lockar bilisternas uppmärksamhet från trafiken. Avståndet mellan ett vindkraftverk och en allmän väg bör vara minst lika stort som vindkraftverkets totalhöjd (tornhöjd + halva rotorbladslängden), dock alltid minst 50 meter. Hänsyn behöver även tas till så kallade iskast (is eller hårt packad snö som slungas från rotorbladen).

Det är önskvärt att kommunen tar hänsyn till transportinfrastrukturens förutsättningar i detta skede och belyser om kommunen kan se begränsningar på befintligt vägnät i anslutning till tänkta områden för vindkraft.

Trafikverket noterar att kommunen har ett avsnitt gällande riktlinjer på ett övergripande sätt vid etablering av storskaliga vindkraftverk som såväl mindre vindkraftverk. Trafikverket noterar att kommunen uppmanar sökande att tidigt ta kontakt med Trafikverket, vilket är positivt.

På Trafikverkets hemsida finns mer information om vindkraft och transporter samt en handbok framtagen av Trafikverket, [Vindkraft och transporter - Bransch \(trafikverket.se\)](https://www.trafikverket.se/om-oss/vindkraft-och-transporter).

Luftfart

Vid etablering av vindkraftverk behöver hänsyn tas till hur dessa påverkar luftfarten. Luftfartsverket ska tillfrågas vid planerade byggnadsverk högre än 20 meter.

Tidaholms kommun berörs av den så kallade MSA-påverkade ytan för Jönköpings flygplats. Inom flygplatsers influensområden kan intressekonflikter uppstå i samband med etablering av vindkraftsparker. En flyghinderanalys ska göras vid etablering av byggnadsverk som överstiger 20 meter inom MSA-ytan.

För vindkraftverk med en höjd som överstiger 20 meter utanför tätort eller 45 inom tätort ska även Försvarmakten remitteras, då objektet kan påverka Försvarmaktens intressen gällande militär luftfart.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar era yttranden angående statlig infrastruktur, transporter och luftfart. Texten kommer att justeras utifrån angivna synpunkter.

Vattenfall Eldistribution AB, 2022-12-13

Vattenfall Eldistribution AB har inom området och inom närområdet för aktuellt ärende elnätansläggningar bestående av 132 kV luftledning, 45 kV luftledning redovisade i svarta stråk i kartan nedan, blåa kvadrater redovisar transformatorstationer.

Bifogat finns även en bild på ett område ner mot Gimmene där Vattenfall Eldistribution har koncessionsbeslut för en kabel vars projekt befinner sig i genomförandefasen just nu.

Ny mast, torn eller vindkraftverk får inte anläggas i närheten av Vattenfall Eldistributions stationer så att detta påverkar underhåll, tillgänglighet och drift.

Dock gäller alltid att ett hinder ska placeras på sådant avstånd från stationen så att ingen del kan nå stationen vid ett eventuellt fall.

Vattenfall flyg-besiktigar alla luftledningar med en spänning från 1 kV och uppåt.

Luftfartsavdelningen på Transportstyrelsen har utgett en rekommendation om hinder i närheten av kraftledningar med beteckning TSL 2010-5867 daterad 2010-11-15 vilken refereras till i EBR meddelande nr 3.

Transportstyrelsens ståndpunkt är: för att säkerställa flygsäkerheten vid kraftledningsinspektion bör hinder i kraftledningens närhet vara så få som möjligt.

Som hinder anses fasta eller rörliga föremål som intränger i det område runt kraftledningen inom vilket helikoptern kan behöva röra sig. Även staglinor som intränger i det hinderfria området räknas alltså som hinder.

Hinderfri zon:

- 100 meter ut från kraftledningens yttersta del från marken upp till 50 meter.
- 200 meter ut från kraftledningens yttersta del från 51 meter och uppåt.

Transportstyrelsen har följande inställning beträffande markering av hinder i närheten av kraftledningar 10–400 kV med hänsyn till driftbesiktning och driftinspektioner med helikopter.

Följande säkerhetsavstånd:

- Hinder med höjd 50 meter och lägre placeras inte närmre kraftledning än 100 meter.
- Hinder med höjd över 50 meter och master med stag placeras inte närmre kraftledning än 200 meter.

Generellt gäller att hinder med höjder mellan 20 och 100 meter förses med tydliga varningsmarkeringar synliga i 3 till 4 huvudriktningar. En nivå för varningsmarkeringar vid master under 50 meters höjd, lämpligen i toppen.

Dessutom ytterligare en till två nivåer varningsmarkeringar vid master mellan 50 och 100 meters höjd, denna/dessa nivåer placeras på lämplig höjd, vilken bestäms av lokala förhållanden.

Vidare bör också markering monteras på staglinor i kraftledningens närhet.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar kraftledningarnas hinderfria zoner om 100 respektive 200 meter.

Kommuner

Habo kommun, 2022-12-28

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås lämna följande yttrande:

Habo kommun har inga synpunkter på Vindbruksplanen för Tidahalms kommun då de föreslagna områden möjliga för vindkraft inte bedöms påverka Habo kommun. Däremot förutsätter Habo kommun att det förs en dialog mellan kommunerna om etablering av vindkraft sker i närhet av Habo kommuns gräns samt om intressen som delas mellan kommunerna påverkas, som riksintresseområdet Hökensås.

Beskrivning av ärendet

Habo kommun har tagit del av förslag till Vindbruksplan för Tidahalms kommun, som är ute på samråd mellan 31 oktober och 31 december 2022.

I vindbruksplanen föreslås tre möjliga områden för vindkraft där det södra området ligger närmast Habo kommuns gräns.

Habo kommun har i Översiktsplan 2040 ett utpekade område för vindkraft som gränsar mot Tidahalms kommun, samt opåverkade områden med gräns mot Tidahalms kommun som sammanfaller med Hökensåsområdet.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att samråd önskas vid vindkraftsetablering i närheten av kommungräns samt om vindkraftsetablering bedöms påverka det gemensamma riksintresseområdet Hökensås.

Hjo kommun, 2022-12-19

Hjo kommun har tagit del av förslaget till ny vindbruksplan för Tidahalms kommun.

Planen är väl genomarbetad och beskriver de mellankommunala intressena på ett tydligt sätt.

Precis som skrivs i planen kan det, utöver gemensamma riksintressen och landskapsskydd, vara av intresse att eventuellt samordna vindkraftsparker.

I Hjo kommuns vindkraftsplan finns det inget utpekade område som skulle kunna bli föremål för en mellankommunal fråga.

Inget av de utpekade områdena för vindkraft i Tidahalms kommun sammanfaller med de områden som är utpekade för vindkraft i Hjo kommun.

Utifrån ovanstående har Hjo kommun inget att erinra mot förslaget till ny vindbruksplan för Tidaholms kommun.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att samråd önskas vid vindkraftsetablering som sammanfaller med utpekade vindkraftsområde i Hjo kommun.

Mullsjö kommun, 2022-12-14

Ärendebeskrivning

Tidaholms kommun har arbetat fram ett förslag till ny vindbruksplan som ett tematiskt tillägg till den kommunomfattande översiktsplanen. I planen redovisas möjliga, mindre lämpliga och olämpliga områden för vindkraftsetableringar. En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats och är en del i vindbruksplanen.

Planförslaget ställs nu ut för samråd från och med den 31 oktober till och med den 31 december 2022.

Beslutsunderlag

Protokoll från kommunstyrelsens arbetsutskott den 17 november 2022 § 158 Skrivelse från Tidaholms kommun den 28 oktober 2022 Förslag till ny vindbruksplan för Tidaholms kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta att lämna följande yttrande: Vid planering av byggnation närmre än 2 kilometer från kommungräns ska samråd ske med Mullsjö kommun.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lämna följande yttrande:

Vid planering av byggnation närmre än 2 kilometer från kommungräns ska samråd ske med Mullsjö kommun.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att samråd önskas vid vindkraftsetablering närmare än 2 km från kommungräns.

Skövde kommun, 2022-12-19

Skövde kommuns yttrande

Skövde kommun har tagit del av planförslaget och ser det som positivt att Tidaholms kommun har tagit fram en ny vindbruksplan. Skövde kommun har i övrigt inga synpunkter på planförslaget.

Bakgrund

Tidaholms kommun har arbetat fram ett förslag till ny vindbruksplan som ett tematiskt tillägg till den kommunomfattande översiktsplanen. Arbetet har inriktats mot att identifiera områden med förutsättningar för vindkraft utifrån vindförutsättningar och infrastruktur med hänsyn taget till bebyggelse, natur- och kulturvärden, friluftsliv och turism och annan markanvändning i kommunen.

I planen redovisas möjliga, mindre lämpliga och olämpliga områden för vindkraftsetableringar vilka redovisas på karta. I planbeskrivningen redovisas inriktning och hänsynstagande som gäller för de olika områdena.

Planförslaget klassar tre områden som möjliga områden för vindkraftsetablering.

Dessa har goda vindenergiförutsättningar och få eller inga motstående allmänna intressen.

Skövde kommun Protokollsutdrag

Kommunstyrelsen

Det närmaste av områdena till Skövde ligger cirka 2,5 km från kommungräns, långt över det generella säkerhets- och bullerskyddsavstånden på 0,5–1,0 km.

Till planförslaget hör även en miljökonsekvensbeskrivning.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att samråd önskas vid vindkraftsetablering närmare än 1 km från kommungräns.

Sakägare 1–8, synpunkter inkomna 2022-12-13 – 2022-12-31

Yttrande 1

En verksamhetsutövare vill inte se någon utbyggnad av vindkraften och vill framföra flera berörda personers klagomål. Han vill meddela att de störs av buller från vindkraftverken. Därtill är verksamhetsutövaren bekymrad över det minskade antalet rovfåglar uppe på Hökensås. Han vill meddela att det finns andra sätt att utvinna miljövänlig el på som solenergi.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att sakägaren är orolig över bulleralstringen och känner oro för att fåglar störs av vindkraftverken.

Om man känner sig störd av buller ska man i första hand vända sig till den som är ansvarig för den bullrande verksamheten. Om du inte får gehör kan du vända dig till tillsynsmyndigheten, i ert fall Länsstyrelsen som i sin tur bedömer situationen och kan fatta beslut om utredningar och åtgärder. Kommunen har tillsyn på verk med en totalhöjd mellan 20 och 50 meter vilka har en vindturbin som är större än 3 meter i diameter. Därtill har kommunen tillsyn på enstaka verk med en totalhöjd som understiger 120 meter. Länsstyrelsen har tillsyn på vindkraftverk med en totalhöjd över 150 meter. Gränsvärde för buller vid bostad är reglerat till 40 dBA.

Den forskning som för närvarande pågår kring amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk har ännu inte föranlett någon ändring i Naturvårdsverkets vägledning för buller från vindkraft eller utmynnat i andra vägledande råd eller liknande från annan myndighet.

Om flera vindkraftsparker skulle bedömas påverka samma område måste villkorsregleringen säkerställa att boende inte riskerar att utsättas för högre bullernivåer än vad som kan godtas från hälso- och miljösynpunkt. Vid samtidig prövning av två parker räknas båda med samt redan lagakraftvunna tillstånd som påverkar samma område. (MÖD 2016-03-02, M 1067-15)

Angående bevarande av vilda fåglar anger kommunen i riktlinjerna att all tillståndsgivning ska bygga på noggranna utredningar med innehåll enligt § 25a miljöbalksförordningen 1998:899. Förordningen hänvisar även till 25 § samt att en anmälan som avser en verksamhet med vindkraftverk ska, utöver det som anges i 25 §, innehålla bland annat en beskrivning av hur verksamheten påverkar natur- och kulturmiljöer, särskilt områden som är reglerade i 3, 4 och 7 kap. miljöbalken. I miljöbalken 7 kap §27 anges att särskilt skyddade områden bör skyddas vilket även inkluderar särskilda skyddsområden enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

Kommunen tackar för synpunkten om att det går att utvinna el genom solkraft.

Yttrande 2

Sakägarna vill inte se några vindkraftverk i de utpekade Möjliga områdena. De menar att de boende skulle bli försökskaniner nära de storskaliga vindkraftsverken. Sakägarna är oroliga över att våtmarken kommer att förstöras. Sakägarna framför att säkerhetsavståndet i Tyskland är 10ggr verkens totalhöjd samt att kommunen har ett alldeles för litet hänsynsavstånd mellan verk och hus. Sakägarna menar att boende nära vindkraftverk blir störda och mår psykiskt dåligt.

Sakägarna har påtalat en felskrivning under rubrik 4.

"Om det planerade verkets höjd understiger 250 meter kan ett hänsynsavstånd som motsvarar 4 gånger verkets totalhöjd godtas." Det ska väl stå 150 meter?

Sakägarna tycker att samrådsmaterialet var svårt att hitta på kommunens webbplats och att kartorna var av dålig kvalitet. Därtill är sakägarna tveksamma till om kommunen uppfyller kraven för samråd.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar inkomna synpunkter.

Felskrivningen under rubrik 4 ska rättas till.

Angående oron för våtmarkerna ska vindbruksplanen kompletteras med information och kartor som påvisar om våtmarker berörs eller ej.

Hänsynsavståndet är ett steg i analysen och ska av verksamhetsutövaren vid prövning hos tillståndsmyndigheten kompletteras med en bullerberäkning. Om man känner sig störd av buller ska man i första hand vända sig till den som är ansvarig för den bullrande verksamheten. Om du inte får gehör kan du vända dig till tillsynsmyndigheten, som i sin tur bedömer situationen och kan fatta beslut om utredningar och åtgärder.

Kommunen har tillsyn på verk med en totalhöjd mellan 20 och 50 meter vilka har en vindturbin som är större än 3 meter i diameter. Därtill har kommunen tillsyn på enstaka verk med en totalhöjd som understiger 120 meter samt enstaka verk med en totalhöjd om 150 meter eller längre. Länsstyrelsen har tillsyn på två eller fler vindkraftverk med en totalhöjd över 150 meter.

Gränsvärde för buller vid bostad är reglerat till 40 dBA.

Den forskning som för närvarande pågår kring amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk har ännu inte föranlett någon ändring i Naturvårdsverkets vägledning för buller från vindkraft eller utmyntat i andra vägledande råd eller liknande från annan myndighet.

Om flera vindkraftsparker skulle bedömas påverka samma område måste villkorsregleringen säkerställa att boende inte riskerar att utsättas för högre bullernivåer än vad som kan godtas från hälso- och miljösynpunkt. Vid samtidig prövning av två parker räknas båda med samt redan lagakraftvunna tillstånd som påverkar samma område. (MÖD 2016-03-02, M 1067-15)

Angående synpunkterna på samrådsförandet följer kommunen de kraven som ska uppfyllas enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken.

Yttrande 3

Sakägarna är tveksamma till formuleringen i förordet och menar att regeringen har ändrat de ekonomiska förutsättningarna för vindkraft. Då subventionerna har tagits bort kommer kärnkraften att gynnas lika mycket som vindkraftverken.

Sakägarna tycker att kommunen borde ta fram en plan för små modulära reaktorer (SMR kärnkraftsplan). Sakägarna menar att SMR inte påverkar de närboende negativt med ljud eller synbarhet då de kan placeras nära kraftnätet. De menar att uppförandet av SMR inte har lika stor påverkan som vindkraftverk har.

Vidare har sakägarna påtalat att målet för år 2040 inte är 100 % förnybar elproduktion, det är ändrat till 100 % FOSSILFRITT.

Sakägarna tycker att kommunen inte tar hänsyn till naturen, turismen eller landsbygden i sitt förslag till ny vindbruksplan. Sakägarna vill inte att kommunen tillåter vindkraftsetableringar som kräver miljötillstånd. Sakägarna föreslår att kommunen enbart ska tillåta mindre etableringar som kräver bygglov. Sakägarna är tydliga med att de vill bevara tystnaden på landsbygden. Vidare påtalar de att hänsynsavståndet om 1000 meter inte är tillräckligt och menar att lågfrekvent ljud och infraljud transporteras uppemot en mil eller mer. Sakägarna påtalar att infraljudet kan mätas och är hälsoskadligt. Sakägarna framhåller att vindkraftverken är verksamheter som saknar fullständiga risk- och konsekvensanalyser. Sakägarna vill att vindbruksplanen och all vindkraftsetablering stoppas fram till dess det finns säkerställda studier på hälsofarligt ljud och mikroplaster. Vidare framför sakägarna att fastighetsvärdet försämras av närliggande vindkraftverk. Fastighetsvärdet sjunker med 20 procent inom 20 km från närmsta vindkraftverk jämfört med de fastigheter 20 km bort. Hänsynsavståndet bör vara minst 8 ggr verkets höjd till närliggande fastighet.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att sakägarna föreslår en plan för små modulära reaktorer. I riksdagens beslut om ett klimatpolitiskt ramverk går det ej att finna en formulering om att målet för 2040 skulle vara 100% fossilfritt. Däremot står det att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Kommunen noterar att sakägarna föreslår att inga verk som kräver tillstånd enligt miljöbalken bör tillåtas i kommunen.

Vidare noterar kommunen att sakägarna vill stoppa all vindkraftsetablering till dess att det finns säkerställda studier om hälsofarligt ljud och mikroplaster.

Kommunen noterar att sakägarna förordar hänsynsavstånd om 8 gånger verkets höjd.

Angående sjunkande fastighetsvärde ska verksamheter som berörs av tillståndsprövning utgå från att vindkraft inte ska lokaliseras så att ett ersättningsanspråk uppstår. Detta regleras i miljöbalkens 31–33 kapitel. Detta oberoende av om de har stöd av vindkraftsplanen eller inte. Lagstiftningen ser ut så att markägare inom ett verks vindupptagningsområde får ersättning inom vindupptagningsområdet. Dessa markägare kan vara berörda av buller och skuggor på sin fastighet. Fastighetsägare som inte upplåter mark för anläggningen kan också vara berörda av buller och skuggor men kan mista möjligheten att få ekonomisk ersättning.

Det finns ingen lagstiftning som tvingar vindkraftsägarna att ersätta dessa fastighetsägare, så vida inte störningarna överskrider bestämda gränsvärden. Dock så ligger det i verksamhetsutövarens intresse att minimera sådana skador på natur och andra fastigheter eftersom det givetvis främjar verksamheten att den inte överklagas eller blir skadeståndsskyldig.

Prejudicerande dom har inte funnits men en motion om att låta närboende vid vindkraftsetablering få ersättning har lämnats in till riksdagen (motion 2021:22:510).

Yttrande 4

Sakägarna framför att de i dagsläget störs av buller från verken i Råmmarehem. Sakägarna menar att ljudet försämrar livsmiljön kraftigt. De störs ständigt av de lågfrekventa ljudet och de är konstant trötta. De lider av att de vaknar av huvudvärk på natten, spänd käke, ont i tänder, stress, oro, rastlöshet samt hjärtpåverkan. Sakägarna skriver i sitt yttrande att det lågfrekventa ljudet går genom husväggarna. Sakägarna kräver uppföljning av dessa företeelser. Sakägarna tycker att verksamhetsutövarna brister i sin ljudmätning samt att den inte är verklighetsförankrad.

Sakägarna är kritiska till varför Länsstyrelsen har tillåtit att rotordiametererna att fått utökas från 113 meter till 138 meter utan att höra kommunen. Sakägarna är kritiska till varför utökningen av rotordiameter ej har föregåtts av någon risk- eller konsekvensanalys. Sakägarna har haft en dialog med teknisk handläggare på Naturvårdsverket som har svarat:

"Om tillsynsmyndigheten inte anser att mätningen är korrekt utförd eller om den inte svarar på rätt frågor kan de förelägga om ytterligare mätningar."

Sakägarna åberopar 1 kap. 4 § miljöprövningsförordningen där varje ändring av tillståndspliktig verksamhet som innebär att det kan uppkomma olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön, kräver tillstånd. Sakägarna kräver en adekvat ljudmätning- och då även de låga frekvenserna enligt WHO:s rekommendationer och menar att ljudmätningen ska inkludera dBZ för att få en uppfattning om rätt hälsonivå. Vidare kräver sakägarna att det bör vara en annan ljudkonsult och ej från samma företag som gjort de tidigare ljudberäkningarna.

Sakägarna störs av den låga bastonen och tycker den är outhärdlig. De hänvisar till medicinska studier där det lågfrekventa ljudet har försämrat blodkärlens väggar.

De menar vidare att myndigheter och verksamhetsutövare bryter mot miljöbalkens hänsynsparagraf i 2 kap 1-2§§ samt att de inte uppfyller bevisbörderegeln, kunskapskravet eller försiktighetsprincipen. Vidare framhåller de att de inte kommer att acceptera ignorans från myndighet eller verksamhetsutövare. Sakägarna kräver åtgärder och restriktioner.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att sakägarna störs av ljudet från befintliga vindkraftverk. Om man känner sig störd av buller ska man i första hand vända sig till den som är ansvarig för den bullrande verksamheten. Om du inte får gehör kan du vända dig till tillsynsmyndigheten, i ert fall Länsstyrelsen som i sin tur bedömer situationen och kan fatta beslut om utredningar och åtgärder.

Kommunen har tillsyn på verk med en totalhöjd mellan 20 och 50 meter vilka har en vindturbin som är större än 3 meter i diameter. Därtill har kommunen tillsyn på enstaka verk med en totalhöjd som understiger 120 meter samt enstaka verk med en totalhöjd om 150 meter eller längre. Länsstyrelsen har tillsyn på två eller fler vindkraftverk med en totalhöjd över 150 meter.

Gränsvärde för buller vid bostad är reglerat till 40 dBA.

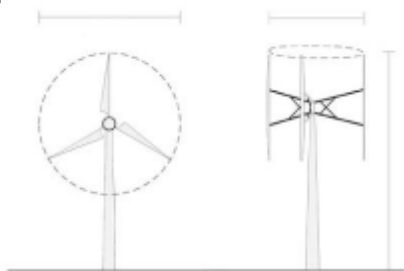
Den forskning som för närvarande pågår kring amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk har ännu inte föranlett någon ändring i Naturvårdsverkets vägledning för buller från vindkraft eller utmynnat i andra vägledande råd eller liknande från annan myndighet. ...

Om flera vindkraftsparker skulle bedömas påverka samma område måste villkorsregleringen säkerställa att boende inte riskerar att utsättas för högre bullernivåer än vad som kan godtas från hälso- och miljösynpunkt. Vid samtidig prövning av två parker räknas båda med samt redan lagakraftvunna tillstånd som påverkar samma område. (MÖD 2016-03-02, M 1067-15)

Yttrande 5

Sakägaren har listat flera förslag till ändringar i vindbruksplanen.

Enligt EU direktivet bör tysta områden, fritidsområden och fågelliv införas som hänsynsområden i planen.

Vidare skriver hen att bilden är felaktig, att den saknar text samt att den saknar information om var den hämtades, att information läggs till eller tas bort.

Vidare påpekar sakägaren att verk som uppförs idag inte är cirka 200 meter höga utan 250 – 300 meter höga.

Sakägaren tycker att kommunen även borde ta hänsyn till djur- och växtlivet. Sakägaren vill informera om att Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Folkhälsomyndigheten föreskriver om lämpligt avstånd till bostäder i sina handböcker. Till exempel Vindkraftshandboken. Vidare skriver sakägaren att Folkhälsomyndighetens riktlinje om max 40 dB(A) utomhus gäller vid bostadshusfasad och uteplatser i bostadens närhet samt att det är 30 dBA inomhus som gäller.

I Naturvårdsverkets vägledning för vindkraftsbuller, från 2020 beskrivs relationen till lågfrekvent buller. Sammanfattningsvis menar Naturvårdsverket att risken att störas av lågfrekvent buller inomhus är mycket liten om riktvärdet om 40 dBA utomhus uppfylls. Samma vägledning refererar till en nyare kanadensisk studie från 2015, där mätningar inomhus och utomhus har visat att riktvärdena för lågfrekvent buller med säkerhet klaras med ett avstånd om 900 meter till vindkraftverk.

Sakägaren påpekar att det bör beskrivas mer kring ljusföroreningar från hindersbelysning/blixtljusen påverkar, djur, insekter och människor. Vidare undrar sakägaren varför verken tidigare begränsades till 150 meter och nu ska tillåtas vara 300 meter höga. Sakägaren undrar varför denna störning inte är inräknad i det nya respektavståndet.

Sakägaren vill att riktvärdet för buller utomhus bör vara 5 dBA lägre i fritidsområde, friluftsområde, naturreservat och tysta områden.

Sakägaren tycker att man bör beskriva att problematiken med skuggbildningen kvarstår även fast turbinbladen har en matt yta.

Vidare framför sakägaren att vindkarteringen från Energimyndighetens webbplats är gravt missvisande. Sakägaren har mejlat till en person vid Uppsala universitet som har förklarat att det inte finns en institution på universitetet som benämns MIUU. Däremot fanns ett meteorologiämnet vid Uppsala universitet, meteorologiska institutionen vid Uppsala universitet. Den benämndes då MIUU.

Energimyndighetens grund för VKV, MIUU 2006, numera MIUU 2011, upphörde sex (6) år före det att den gravt felaktiga vindkarteringen MIUU togs fram med överskattning av vindstyrkan om ca 0,6 m/s och därmed energifångsten med ca 25%.

Sakägaren hänvisar till Länsstyrelsens rapport "Tysta områden i Västra Götalands län" där ett tyst område definieras som ett område med en ekvivalent ljudtrycksnivå understigande 30 dBA från olika typer av samhällsbuller. Vidare gäller bullerkravet om 35 dBA i naturreservat.

Sakägaren vill att kommunen ska upplysa om att det finns husvagnscampingar och fritidshusområden på Hökensås, inte bara en semesterby.

Vidare bör kommunen väga in EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv.

Sakägaren framför att de två sydligaste ytorna som delvis ligger inom ett område som pekades ut i den befintliga vindbruksplanen är 0,3 km² är för litet eftersom rotordiametern är större än bredden på området. I det lilla området går det inte att placera ett större vindkraftverk än 2MW och det är inte ekonomiskt. Det lilla området kommer inte att vara disponibelt om inte Velinga vindkraftsindustri blir av, vilket Tidaholms kommun dragit tillbaka sin tillstyrkan till.

Sakägarna vill att kommunen även ska ta hänsyn till fåglarnas boplatser för att de inte trängas undan eller störas.

Vidare framför sakägaren att i fråga om hushållning av mark- och vindresurser, ska vindvak minimeras.

Sakägaren har läst i förslag till ny vindbruksplan på s. 61:

"Flertalet domar och praxis vid vindkraftsetableringar visar att bullerkraven om 40 dB(A) klaras på avstånd om 600 – 1000 meter. Innan vindkraftverk får uppföras ska likväl tillsynsmyndighetens bullermätningar säkerställa att gällande gränsvärden för buller inte överskrids."

Sakägarna menar att det är felformulerat och påtalar att Länsstyrelsen inte gör några bullermätningar/beräkningar utan kontrollerar att vindkraftsbolaget gör beräkningar så att det inte finns någon bostad som får mer än 40 dBA.

Sakägaren skrev vidare att större vindkraftsparker brukar omgärdas av stängsel och hindrar därför det rörliga friluftslivet. Även om vindkraftverken inte hörs kan upplevelsen av ett fridfullt friluftsområde försämrats genom verkens blotta förekomst. Synintrycket kan påverka helhetsbilden av ett kulturmiljöområde.

Sakägaren tycker att avstånd till områden med riksintresseområde för kulturmiljö, friluftsliv och rörligt friluftsliv ska ha ett hänsynsavstånd om 2000 meter för att bevara känslan av opåverkad miljö. Även om inte vindkraftverket hörs kan synintrycket påverka helhetsbilden av ett kulturmiljöområde. Vidare påtalar sakägaren att ett bullerkrav om 35 dBA gäller i naturreservat.

Sakägaren undrar om maxhöjden om 150 meter har tagits bort samt om ett verk över 150 meter bör ha ett hänsynsavstånd om 6 ggr verkets höjd. Vidare bör kommunen dra en cirkel runt Vitareds stugområde 60 sommarstugor, Bredsjöns stugområde 60 sommarstugor.

Sakägaren framför att all vindkraftsetablering vid bostäder ska ta hänsyn till

- Riskavståndet för is- och snökast
- Högsta bullernivå 40 dBA vid bostad
- Högsta bullernivå 35 dBA vid fritidsområde, friluftsområde och naturreservat
- Högsta bullernivå 30 dBA vid tysta områden
- Skuggningstid högst 30 minuter/dag och högst 8 timmar/år

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet.

Kommunen delar inte sakägarens åsikt om att bilden föreställande två olika typer av vindkraftverk är felaktig. Bilden föreställande två olika typer av vindkraftverk har källhänvisning.

Hindersbelysningen ska av säkerhetsskäl uppfylla vissa krav som kommunen inte har mandat att reglera.

Därtill är hinderbelysningen en detalj som kontrolleras senare i tillståndprocessen och som kommunen inte kan reglera.

Sakfel om gränsvärde för buller i naturreservat(35 dBA) och tysta områden(30 dBA) har justerats.

Önskemål om hänsynsavstånd om 2000 meter samt förslag om att verk över 150 meter föreslås ett hänsynsavstånd om 6 gånger totalhöjden noteras.

Alla byggnader inklusive hus och stugor i Tidaholms kommun, inklusive Vitareds stugområde samt Bredsjöns stugområde har analysen tagit hänsyn till i vindbruksplanen.

Angående bevarande av vilda fåglar anger kommunen i riktlinjerna att all tillståndsgivning ska bygga på noggranna utredningar med innehåll enligt § 25a miljöbalksförordningen 1998:899. Förordningen hänvisar även till 25 § samt att en anmälan som avser en verksamhet med vindkraftverk ska, utöver det som anges i 25 §, innehålla bland annat en beskrivning av hur verksamheten påverkar natur- och kulturmiljöer, särskilt områden som är reglerade i 3, 4 och 7 kap. miljöbalken. I miljöbalken 7 kap §27 anges att särskilt skyddade områden bör skyddas vilket även inkluderar särskilda skyddsområden enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

Angående vindvak. Kommunen bedömer att verksamhetsutövaren har ett intresse av att differenser i vindstyrkan mellan flera vindkraftverk minimeras samt att verksamhetsutövaren har intresse av att välja bästa möjliga teknik.

Kommunen delar inte åsikten att alla riksintressen behöver ett säkerhetsavstånd om 2000 meter.

Kommunen delar inte åsikten att vindkartering skulle vara gravt missvisande.

Kommunen bedömer att Energimyndighetens presentation av vinddata vilka bygger på en stor mängd data och beräkningar under ett flerårigt projekt är tillförlitligt.

Sakägaren har dock rätt i att Länsstyrelsen inte gör några bullerberäkningar utan att det är de som tillsynsmyndighet ska kontrollera utförda bullermätningar.

Angående stängsel runt vindkraftsparker så stämmer det inte att det sitter stängsel runt alla vindkraftsparker. Allemansrätten gäller precis som vanligt. Dock är delar eller hela vindkraftsområdet avstängda under byggfasen. Därtill kan vissa områden behöva spärras av säkerhetsskäl då större servicearbeten, till exempel byte av delar i ett vindkraftverk, behöver utföras under drifttiden.

Någon föreskriven maxhöjd finns inte i gällande vindbruksplan från 2010. Tidigare nämnds beslut om maxhöjd är inte längre aktuellt.

Benämningen semesterby bedöms inte vara något missvisande eller misskrediterande ordval men kan givetvis kompletteras med husvagnscamping, parkeringar, skid- och motionsspår, toaletter, vindskydd etc.

Riktlinjer om högsta tillåtna skuggningstid högst 30 minuter/dag och högst 8 timmar/år är redan föreskrivet i aktuellt förslag till ny vindbruksplan.

Yttrande 6

Sakägarna framför följande synpunkter:

Lantligt boende har för- och nackdelar och för att behålla en landsbygds attraktionskraft för såväl boende som besöksnäring är det av högsta vikt att jobba för att begränsa nackdelarna och behålla fördelarna. Tystnaden som saknas i tätorter ger landsbygden en kompensation för de nackdelar ett lantligt boende medför.

Att i denna miljö bygga storskalig industriell vindkraft kräver ett väl tilltaget respektavstånd och regelverken omkring detta är förlegade. Vindkraftverk byggs allt högre för att komma upp i skikt där vinden kvarstår även när det mojar intill bostäderna på marknivå. Det gör att bullret från vindkraften blir den dominerande ljudstörningen när naturligt bakgrundsljud avtar inte minst på stilla kvällar. Stilla kvällar påverkar det amplitudmodulerade bullret som innehåller mycket lågfrekventa toner på långa avstånd.

Problematiken accentueras allt mer ju högre verken byggs. Lågfrekvent buller har mycket lång räckvidd och är svårt att dämpa bort. Beräkningsmetoder och gränsvärden i tillståndsprocessen är missriktade och baseras på felaktiga antaganden beträffande lågfrekvent buller.

Ett minsta respektavstånd på 8x verkens totalhöjd är egentligen även det för lite men det skulle då börja närma sig ett rimligt minsta avstånd.

Sakägaren nämner några referenser på minsta respektavstånd:

I Bayern är 10 ggr totalhöjden minsta tillåtna höjd enligt min förra chef som bor i München. I Storbritannien har de inte direkt kopplat avståndet till en multipel på totalhöjden men istället satt en gräns på 3000m för verk som är högre än 150 meter.

Vidare menar sakägaren att verk med en totalhöjd över 150 meter har högintensivt vitt blixtljus som hindersbelysning och ur denna aspekt viktigt att få ett tillräckligt avstånd mellan dessa höga verk och bostäder. I landsbygdsmiljö är det förhållande lite av störande ljus, och ett högintensivt vitt blixtljus blir därför väldigt påträngande och störande.

Sakägaren framhåller även att det i vindbruksplanen saknas tankar omkring kommunens behov av att bevaka exploitörernas MKB för sina medborgares intressen angående aspekter som inte bevakas av Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation eller Miljödomstolar. Det ansvar som kan anses kvarstå på kommunal nivå att bevaka, även när tillståndsprocessen sker via Länsstyrelsen bör lyftas fram.

Sakägaren refererar till EUs MKB-direktiv 2011/92/EU Artikel 3 som bl.a. säger att "miljökonsekvensbedömningen ska i varje enskilt fall [...] på ett lämpligt sätt identifiera, beskriva och bedöma de direkta och indirekta effekterna av ett projekt beträffande [...] c) materiella tillgångar och kulturarv".

Sakägaren tycker att kommunen behöver bevaka att MKB från exploitören reder ut aspekten av bostadsfastigheters värdespåverkan av vindkraftsexploateringen. Erfarenheten är att Länsstyrelsen och Miljödomstolarna endast ser till miljölagstiftning och inte kräver av exploitörerna att reda ut detta i sina MKB. Det finns adekvat forskning som visar på en påtaglig negativ påverkan på bostäders värde inom flera kilometer från vindkraftsetableringar. Eftersom Länsstyrelsen inte beaktar detta är det rimligen kommunens skyldighet att försvara sina medborgares intressen i detta avseende. Att tillstyrka projekt som inte beaktat detta är inte rimligt.

Sakägarna framhåller även att:

"Vindkraft är inte planerbar, den måste alltid balanseras med andra energikällor, variationen i genererad effekt från vindkraft i Sverige överskrider redan idag vad vattenkraften klarar av att balansera. Vindkraftverk som byggs i Sverige ägs av utländska bolag i en majoritet av fallen. Den största ägaren i Sverige är CGN, ett bolag kontrollerat av diktaturstaten Kina. Tyska industrikapitalbolag är andra intressenter.

Genererad energi kopplas ofta via PPA avtal till kunder i Centraleuropa som är beredd att teckna sig för ett högre energipris än vad som historiskt är normalpriser i Sverige, för att på detta sätt öka lönsamheten i vindkraften.

Både energin och ekonomiska vinster går på export, kvar står vi med en landsbygd som förlorat sin attraktionskraft för både boende och besökare. Samhällsnyttan av vindkraft står inte i paritet med den miljöpåverkan den för med sig, varken påverkan i närområdet på boendemiljön ett antal

kilometrar runt exploateringen eller i det större perspektivet i form av gigantiska installationer med låg nyttjandegrad som kräver mängder med miljöpåverkande material, utdikning av våtmarker, påverkan på djur- och fågelliv, utsläpp av mikroplaster o.s.v. Att offra landsbygdens boendemiljö för en så dysfunktionell industriell energiproduktion är inte rimligt.”

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att sakägaren föreslår ett hänsynsavstånd om 8 gånger verkets totalhöjd.

Om man känner sig störd av buller ska man i första hand vända sig till den som är ansvarig för den bullrande verksamheten. Om du inte får gehör kan du vända dig till tillsynsmyndigheten, i ert fall Länsstyrelsen som i sin tur bedömer situationen och kan fatta beslut om utredningar och åtgärder. Kommunen har tillsyn på verk med en totalhöjd mellan 20 och 50 meter vilka har en vindturbin som är större än 3 meter i diameter. Därtill har kommunen tillsyn på enstaka verk med en totalhöjd som understiger 120 meter samt enstaka verk med en totalhöjd om 150 meter eller längre. Länsstyrelsen har tillsyn på två eller fler vindkraftverk med en totalhöjd över 150 meter.

Gränsvärde för buller vid bostad är reglerat till 40 dBA.

Den forskning som för närvarande pågår kring amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk har ännu inte föranlett någon ändring i Naturvårdsverkets vägledning för buller från vindkraft eller utmynnat i andra vägledande råd eller liknande från annan myndighet. Om flera vindkraftsparker skulle bedömas påverka samma område måste villkorsregleringen säkerställa att boende inte riskerar att utsättas för högre bullernivåer än vad som kan godtas från hälso- och miljösynpunkt. Vid samtidig prövning av två parker räknas båda med samt redan lagakraftvunna tillstånd som påverkar samma område. (MÖD 2016-03-02, M 1067-15)

Hindersbelysningen ska av säkerhetsskäl uppfylla vissa krav som kommunen inte har mandat att reglera. Därtill är hinderbelysningen en detalj som kontrolleras senare i tillståndsprocessen och som kommunen inte kan reglera.

Den tillsynsprocess som åligger Länsstyrelsen att bevaka ser kommunen ingen mening i att granska. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet och har som uppgift att bland annat kontrollera och vägleda kommunen i sitt arbete.

Angående sjunkande fastighetsvärde ska verksamheter som berörs av tillståndsprövning utgå från att vindkraft inte ska lokaliseras så att ett ersättningsanspråk uppstår. Detta regleras i miljöbalkens 31–33 kapitel. Detta oberoende av om de har stöd av vindkraftsplanen eller inte. Lagstiftningen ser ut så att markägare inom ett verks vindupptagningsområde får ersättning. Dessa markägare kan vara berörda av buller och skuggor på sin fastighet. Fastighetsägare som inte upplåter mark för anläggningen kan också vara berörda av buller och skuggor men kan mista möjligheten att få ekonomisk ersättning.

Det finns ingen lagstiftning som tvingar vindkraftsägarna att ersätta dessa fastighetsägare, så vida inte störningarna överskrider bestämda gränsvärden. Dock så ligger det i verksamhetsutövarens intresse att minimera sådana skador på natur och andra fastigheter eftersom det givetvis främjar verksamheten att den inte överklagas eller blir skadeståndsskyldig.

Prejudicerande dom har inte funnits men en motion om att låta närboende vid vindkraftsetablering få ersättning har lämnats in till riksdagen (motion 2021:22:510).

Vindkraften står för 18% av Sveriges energiproduktion. Med PPA-avtal (Power Purchase Agreement) regleras elleveranser på lång sikt till ett fast pris. Detta för med sig både för och nackdelar. Fördelen är att PPA-avtalen har drivit på andelen förnybar elproduktion. Nackdelen är att elpriset varierar i större utsträckning eftersom vindkraften är väderberoende.

Sverige och Europa har avreglerande elmarknader vilket konkret innebär att Sverige kopplar upp sig mot omvärlden så att vi kan exportera el vid överskott och importera vid tillfällen då vi behöver det. Sverige exporterar el om det finns ett överskott. Då överföringskapaciteten begränsar fördelning av el på nationell nivå och behovet av el är som störst i södra Sverige har kommunen svårt att se några risker i att Sverige skulle förlora stora mängder energi till Centraleuropa som vi själva behöver. Via EU-lagstiftning ska

elmarknadsdirektivet ska skapa integrerade, konkurrensutsatta, konsumentorienterade, flexibla och rättvisa elmarknader i unionen. Det ska säkerställa överkomliga och transparenta energipriser och energikostnader för konsumenterna, en hög grad av försörjningstrygghet och en övergång till ett hållbart koldioxidsnått energisystem. Lagändringarna av elmarknadsdirektivet när det gäller nätverksamhet började gälla den 1 juli 2022 (2021/22:NU21).

Angående oron för våtmarkerna ska vindbruksplanen kompletteras med information och kartor som visar om våtmarker kommer att beröras.

Kommunens ambition är att genom en antagen vindbruksplan att främja hushållning med mark- och vattenresurser och förhindra dysfunktionell industriell energiproduktion.

Yttrande 7

Sakägarna vill lyfta fram något som sällan diskuteras; ljusföroreningar som ett miljöproblem.

Ljus som sprids från människors arbeten, bostäder och industrier riskerar att störa nattlevande arter och ekologiska processer. (Källa SLU, Ljusföroreningar – ett underskattat miljöproblem.

<https://www.slu.se/forskning/kunskapsbank/miljoanalys/ljusfororeningar/>)

Sakägarna hänvisar till att Hökensås beskrivs som orört och menar att det ljus som måste placeras på vindkraftverk med en höjd över 150 m, "vitt, högintensivt ljus" kommer att bli mycket påtagligt i den omgivande naturen. Det finns heller ingen samlad bebyggelse eller industri som förtar detta intryck i ett landskapsperspektiv. Det gäller även för bullret som orsakas av vindkraftsparkar; i en orörd miljö förstärks ljuden och "stör" i högre utsträckning.

Sakägarna är oroliga för hur planerade byggnationer av de mycket stora vindkraftsfundamenten samt utbyggnaden av vägnätet kan komma att påverka de hydrologiska förutsättningarna i etableringsområdena. Denna aspekt behöver beskrivas och lyftas i samband med vindkraftsetablering och samt beskrivas i kommunens miljökonsekvensbeskrivning.

Sakägarna tycker inte att det är möjligt att dra några generella slutsatser om i vilket slags landskap vindkraftverk smälter bäst in. Därför är det inte rätt, att utan källor, påstå att de uppfattas som mindre störande i ett storskaligt skogslandskap, jämfört med till exempel ett jordbrukslandskap. Därtill påtalar sakägarna att det inte är Sveriges nationella miljömål på sidan 41 utan FN:s globala utvecklingsmål. Och för övrigt innehåller planen en hel del felskrivningar och ofullständiga meningar och ger ett ofullständigt och lite slarvigt intryck.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar sakägarnas synpunkter.

Alla vindkraftverk över 45 meter ska förses med blinkande ljus. Vindkraftverk som är 45–150 meter ska förses med blinkande medelintensivt rött ljus och vindkraftverk över 150 meter med blinkande högintensivt vitt ljus. Detta innebär att ljusmarkeringar från vindkraftverk kan störa boende både kvälls- och nattetid. Det finns i dag inga riktlinjer för störningar, men det är viktigt att vid visualiseringar och dylikt försöka beskriva ljusfenomenen dygnet runt så korrekt som möjligt.

Synpunkten rörande fundament samt utbyggnaden av vägnät noteras. Utbyggnad av vägnätet och hur det ska ske beskrivs i vindbruksplanen. Sakfel på sidan 41 har justerats. Kommunen har närmare beskrivit hur en eventuell vindkraftsetablering skulle kunna påverka landskapen som de etableras i.

Yttrande 8

Sakägarna framför att de vill värna om hydrologiskt känsliga områden. Sakägarna är emot Velinga vindkraftspark och tycker att området ska skyddas från industrier och exploatering. Sakägarna vill även värna om den tysta miljön, växter, djur och människor.

Sakägarna framför krav på att det i riktlinjerna ska finnas tydligare krav vad gäller synbarhet för närboende. Sakägarna menar vidare att de 12 planerade verken och eventuellt ytterligare ett verk kommer att orsaka ganska svåra ljud- och ljusföroreningar vilka kommer vara mycket störande för både djur och människor.

Sakägarna vill se ett större hänsynsavstånd till storskaliga verk. De tycker att 1000 meter är för lite samt att det borde vara minst 8 gånger verkets höjd. Vidare anser de att det är mycket viktigt att enskilda medborgare inte ska bli ekonomiskt lidande i energiomställningen.

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att ett avstånd om 8 gånger verkets höjd föreslås samt att sakägarna inte vill se några vindkraftsverk i Velinga eller i närheten av Velinga. Utppekade områden med bevarandevärden har ej utpekats som lämplig yta för vindkraftverk.

Om man känner sig störd av buller ska man i första hand vända sig till den som är ansvarig för den bullrande verksamheten. Kommunen har tillsyn på verk med en totalhöjd mellan 20 och 50 meter vilka har en vindturbin som är större än 3 meter i diameter. Därtill har kommunen tillsyn på enstaka verk med en totalhöjd som understiger 120 meter samt enstaka verk med en totalhöjd om 150 meter eller längre. Länsstyrelsen har tillsyn på två eller fler vindkraftverk med en totalhöjd över 150 meter.

Gränsvärde för buller vid bostad är reglerat till 40 dBA.

Den forskning som för närvarande pågår kring amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk har ännu inte föranlett någon ändring i Naturvårdsverkets vägledning för buller från vindkraft eller utmynnat i andra vägledande råd eller liknande från annan myndighet. Om flera vindkraftsparker skulle bedömas påverka samma område måste villkorsregleringen säkerställa att boende inte riskerar att utsättas för högre bullernivåer än vad som kan godtas från hälso- och miljösynpunkt. Vid samtidig prövning av två parker räknas båda med samt redan lagakraftvunna tillstånd som påverkar samma område. (MÖD 2016-03-02, M 1067-15)

Hindersbelysningen ska av säkerhetsskäl uppfylla vissa krav som kommunen inte har mandat att reglera. Därtill är hinderbelysningen en detalj som kontrolleras senare i tillståndsprocessen och som kommunen inte kan reglera.

Avseende synbarhet åligger det verksamhetsutövaren att i tillståndsprocessen redovisa vilken visuell påverkan på landskapsbilden vindkraftverken kan generera. Vilka krav som ställs i tillståndsprocessen regleras genom miljöbalken och bevakas av Länsstyrelsen.

Angående sjunkande fastighetsvärde ska verksamheter som berörs av tillståndsprövning utgå från att vindkraft inte ska lokaliseras så att ett ersättningsanspråk uppstår. Detta regleras i miljöbalkens 31–33 kapitel. Detta oberoende av om de har stöd av vindkraftsplanen eller inte.

Lagstiftningen ser ut så att markägare inom ett verks vindupptagningsområde får ersättning.

Dessa markägare kan vara berörda av buller och skuggor på sin fastighet. Fastighetsägare som inte upplåter mark för anläggningen kan också vara berörda av buller och skuggor men kan mista möjligheten att få ekonomisk ersättning.

Det finns ingen lagstiftning som tvingar vindkraftsägarna att ersätta dessa fastighetsägare, så vida inte störningarna överskrider bestämda gränsvärden. Dock så ligger det i verksamhetsutövarens intresse att minimera sådana skador på natur och andra fastigheter eftersom det givetvis främjar verksamheten att den inte överklagas eller blir skadeståndsskyldig.

Prejudicerande dom har inte funnits men en motion om att låta närboende vid vindkraftsetablering få ersättning har lämnats in till riksdagen (motion 2021:22:510).

Yttrande 9, synpunkt inkommen utanför utsatt samråd tid

Hej!

Undrar var man kan se den nya vindkraftsplanen (efter att ha letat på hemsidan hittar jag bara den från 2010)? Utifrån det man kan se på kartan som publicerades i Västgötabladet idag den 29/9 kan jag se att ett stort område mellan Kavlås och Kobonäs (grovt sett) är upptaget som "lämpligt" område i den nya planen, som jag förstår det?

Vill å det bestämdaste hävda att det INTE är så! Sedan tidigare (se sid 29 i den tidigare vindbruksplanen) är just detta område (grovt sett) upptaget som "tyst område" - som alltså ska anses som olämpligt att etablera vindkraftverk inom. Hur går det ihop?!

Dessutom passerar här ett ganska massivt fågelsträck vår och höst - Detta har även uppmärksammats i den tidigare vindbruksplanen, där exempelvis "Tidandalen" är undantagen från vindkraft. Samma sträck berör detta område – det rör rovfåglar, tranor och gäss (även tättingar, men där brukar inte hänsyn tas i samma utsträckning som för de andra fågelgrupperna).

Samtliga känsliga för vindkraftsetablering! Se observationer på Artportalen.se genom åren. Det häckar dessutom havsörn inom området eller i anslutning till det (boet är ännu inte lokaliserat - men paret har fått ut en unge per år sedan flera år tillbaka, så även i år!). Går säkert att lokalisera boet genom inventering, vilket i så fall givetvis måste göras inför en eventuell etablering av vindkraft. Med tanke på att det trots allt kostar en hel del att göra förstudier vill intresserade företag rimligen kunna lita på att de områden som utpekats av en kommun är lämpliga - det känns därför märkligt om ett företag ska behöva lägga ut pengar på omfattande inventeringar, bara för att konstatera att området inte kan anses som lämpligt p.g.a. olika orsaker (vilket noggranna studier här alltså skulle visa med avseende på exempelvis fågelförekomst).

Kommentar

Tidaholms kommun tackar för yttrandet och noterar att sakägaren är orolig för att utpekade områden kan komma att påverka vissa fågelarter. Kommunen har tagit hänsyn till observationer i Artportalen.

Då vindbruksplanen har reviderats har vissa tidigare utpekade tysta områden utgått. Kommunen tar i denna vindbruksplan hänsyn till utpekade tysta områden vilket är fastställt i kommunens Översiktsplan 2030. Tidigare utpekade område mellan Kobonäs och Kavlås har genom senaste översyn tagits bort som lämpligt område.